

Skelkandi ósagda søgan

Kærleiki undir krígunum
Kirsten Didriksen
Forlagið Login 1997.
215 krónur

RANDI JACOBSEN

Seinastu nógvu árinu eru bæði í Føroyum og flestu øðrum londum í okkara heimsparti í hvussu er komnar út hópin av bókum, sum víðgera tíðina undir seinna heimsbardaga. Søgubókur, endurminningar og skaldsøgur.

Í hinum londunum er nógv sera spennandi frásagnir komnar um mótstöðurorsluna. Slíkar eru ikki komnar út á føroyskum, av góðum grundum, tí her var eingin mótstöðurorsla. Føroyar vóru hersettar, tó ikki av figgindanum Týsklandi, men av Bretlandi, sum vit vóru í parti við. Bretarnir komu her sum vinir.

Tær flestu føroysku bókurnar, ið eru komnar út, víðgera ávísar hendingar undir krígunum. Serliga er tað Niels Juel Arge, sáli, sum hevur lagt nógvu orku í at fáa fólk at greiða frá, tá bumburnar vórðu tveittar, skip vórðu søkt o.a. Og ikki minst tær mongu samrøðurnar, hann gjørdi við menn, sum sigldu úti.

Kirsten Didriksen er ein annar høvundur, sum hevur skrivað og heldur fram við at skriva um stríðsárin. Hon hevur heft seg meira við heimaðólkinu, hvussu tey livdu við óttanum, men sum summi kortini høvdu nøkur góð ár, tá bretarnir komu og ríkaðu mentanarlívið m.a. við sjónleiki og dansi.

Tær, sum fingi børn

Triðja bókin hjá Kirsten er júst útkomin, og bókin nevnist *Kærleiki undir krígunum*. Bókin snýr seg í høvuðsheitum um, hvussu tað gekst gentum, sum fullu fyri bretska hermonnum. Summar fingi tað gott og livdu eitt gott lív saman við manninum í Bretlandi, hagar tey fluttu undir krígunum ella beint aftaná.

Men so vóru tað eisini allar tær, sum fingi barn við eingilskmonnum, ið svíktu, og fleiri av hesum gentum fingi harða laglu.

Tær søgurnar og lívið hjá børnum teirra eru tær mest áhugaverdu, tí hinar hava vit hoyrt áður, og tær líkjast allar meira ella minni.

Tað er óført, at Kirsten er farin til verka at lýsa henni víðurskipti í Føroyum, tí líkt er ikki til, at onnur gera tað. Tað er eisini í tøkum tíma, tí tær, sum vóru ungar gentur undir krígunum, eru nú komnar væl til árs.

Ongantið sagt hart

Ótrúliga nógv, sum aldrin áður hevur verið sagt og

KÆRLEIKI UNDIR KRÍGUNUM

KIRSTEN DIDRIKSEN

skrivað, kemur fram í hesi bókini, men eg noyðist kortini at nevna, at tá eg las hesa bókina, hevði eg tað á sama hátt, sum tá eg las *Kvinnur undir krígunum*, at eg sat eftir við so nógvum ósvaraðum spurningum. Tað tykist sum um Kirsten ikki lurtar nóg væl, tá hon ger samrøðurnar, og í staðin fyri at spyrja nærri, skundar sær víðari til næsta spurning.

Harfyri er bókin so avgjørt verd at lesa, í hvussu er fyri okkum, sum ikki vóru til undir krígunum.

Vit lesa um kvinnur við brostnum dreymum. Tær gingu og droymdu um at fara av landinum at fáa sær útbúgving, men so brast heimsbardagin á, og tær sluppu ongan veg. Tað er ikki so tørført at skilja, at fleiri teirra fullu fyri teimum hábarsligu og galantu hermonnum í búna. Teir skipaðu fyri dansi og vóru so elegantir.

Vantandi upplýsing

Tað er skelkandi at fáa at vita, at 16-17-18 ára gomlu genturnar als einki høvdu fingið at vita, hvørki frá foreldrum ella skúla, um vaksna lívið, sum tær taka til. Tær skiltu til als ikki, hví tær blivu við barn.

Bretarnir komu til Føroya sum vinir, teir vórðu mótíknir sum vinir, og í nógvum heimum vóru teir sum húsfólk.

Hví var tað tá ein so vorðin skomin at fáa barn við einum eingilskmanni? Tann spurningin útgerar Kirsten ikki.

Tí ein skomin var tað. Flestu foreldur slerdu ikki hondina av døtrum sínum, sum komu soleiðis fyri. Men í bókini fáa vit at vita,

hvussu grúsom fólkini í bygdini vóru móti hesum neyðars gentum og børnunum teirra. Hesar ungu mammur vórðu útstoyttar, og børn teirra skýrd horu-ungar, soleiðis at tey mang- an vóru noyðd at flyggja av bygdini. Børnini, sum happaðu eingilskmannabørnini, fingi fordómarnar frá foreldrum sínum.

Almenn fleinging

Skelkandi eru eisini upplýsingarnar um fadírskapsakirnar, sum vórðu kunngjörðar í Dimmaletting. Tað hevur verið sum ein almenn fleinging, tá nevnið á gentunum, sum høvdu fingið børn við eingilskmonnum vórðu kunngjörð í blaðnum.

Kanska er tað ein torført at fáa kunur, sum fingi børn við eingilskmonnum at greiða nærri frá, hvussu tær upplivdu tað, men eg siggi heldur ikki, at Kirsten hevur strongt á. Eg haldi eisini, at tá hon nú er farin undir at kanna hetta spennandi mál, kundi hon havt tosað við fleiri av konunum.

Tær høvdu í hvussu er rúmast í bókini, tí har eru fleiri samrøður, sum als ikki hóska til heitið á bókini - *Kærleiki undir krígunum*. T.d. hevur hon samrøðu við ein politist, sum fekk Sigmond Petersen at seyma búna o.s.v. Sagan er góð, men henda frásøgn átti at kunna brúkt í onkrari aðrari bók.

Sterkar eru frásagnirnar hjá Hervør Guttesen og hjá Robert McBirnie. Tær minna heilt nógv um ættleidd børn, ið leita eftir sínum uppruna. Tað man liggja í okkum, at vit vilja kenna okkara røtur.

Hervør lýsir tað so væl, at mammann ikki vildi tosa um pápan, sum Hervør ongantið hitti, men sum mintist hana og sendi henni blómur á 25 ára føðingardegnum. Hervør hevur brúkt nógv kreftir uppá at finna pápan, men tað eydnaðist henni ongantið.

Lættari gekk hjá Robert, tí hann hevði ikki somu forðingar, og tað hevur ríkað hansara lív, at hann hevur fingið samband við øll hálvsystkin síni. Henda søgan er heilt rørandi.

Í bókini er ein søga, sum eg hevði strikað, var eg Kirsten. Tað er ein kvinna, eingilsmannabarn, sum greiðir frá, at hon ongantið varð góttikin av familjuni hjá manninum, mammann giftist við. Onkursvegna ruggar ikki rætt við hesi søguni, sum Kirsten bara endurgevur ókritiskt. Eg fekk í hvussu er tann tanka, at henda søga í grundini kanska snýr seg um nútíðar arvstríð.

Ikki tað sama

Eg skilji heldur ikki, hví Kirsten í hesi bókini tekur við, hvussu gentur, sum í Danmark, Noregi og í Íslandi fingi børn við útlendskum hermonnum, vórðu víðfarnar. Tær vórðu útstoyttar, um so pápin av barninum var týskari ella breti, men so heldur eisini øll sammeting uppat. Tað var hóast alt ikki tað sama at fáa barn við einum bretska hermanni í Føroyum sum við einum nazisti í Danmark, og vit kunnu heldur ikki sammeta okkum við Ísland, har tjóðskaparkenslan altíð hevur verið nógv sterkari enn í Føroyum.

Kirsten átti í staðin at avmarkað seg, hildið seg til sítt evni, ið so langt frá er liðugt granskað.

Tað er ikki mín ætlan at taka søgugranskingarhugin frá Kirsten Didriksen. So langt burur frá, tí líkt er til, at hon er tann einasta, ið fær í lag at kanna henda partin av stríðsárunum. Eg vildi bara ynski, at hon gjørdi sær meira ómak og fekk meira fram av tí søgu, sum vit einki vita um.

Eg taki ikki alt við, men eg fari at enda við einum hjatasuffi afturat.

Kirsten hevur valt at endurgeva samrøðurnar í egformi, t.v.s., at fólkini sjálf siga frá. Tá hon ger tað, átti hon at latið fólkini brúkt síni egnu orð, endurgivið teirra talumál, tí tá høvdu frásøgnirnar verið nógv innligari, álítandi og trúverðigari. Málbergingin sigur so nógv.

Úr Gjáar søgu - Barnaminni 1

eftir Petur Jacob Sigvardsen

Út er komin bók *Úr Gjáar søgu - Barnaminni 1* eftir Petur Jacob Sigvardsen. Útgevni er Forlagið Búgvín. Tað er Einar Prent í Tórshavn, ið hevur prentað og bundið inn. Lívdarkápa hevur Grafik Studio í Havn gjørt.

Hetta er 1. bókin í einum bókaverki um heimbygdina Gjógv, sum rithøvundurin hevur lagt úr hondum.

Í hesi fyrstu bókini leiðir høvundurin lesar-

an - ikki bert inn í Gjáar søgu - men eisini inn í tað føroyska bygðalívið fyri hálvari öld síðan.

Vit koma fyrst til bygdina, hoyra um hús og húski, gøturnar og fjøllini. Vit fáa síðan at vita um: árið íkring, barnaheimið, kost og viðskera, gudslívið, høgtíðir, skúlan, ungdomin, ungmannafelag, samkomuhús, móður-málið, skipsmenn, seyð, fjallgongu, seyðabýti og fletting, ull, harur, alidýr og skaðadýr, fuglaveiði, neytini, neytakonur og váringina - alt væl lýst í umleið 80 ymskum tættum.

Í bókini eru harumframt o.ú. 120 myndir, ið lýsa bæði bygd og bygdarlív tá á døgum. Bókin, ið er 270 síður, fæst nú í handlum kring landið. Hon kostar 270 krónur.

GRAVSTEINAR & KANTSTEINAR

Vit hava fram-sýningar í R. C. Effer-søesgøtu 19 í Havn og yvir av skúlanum í Runavík.

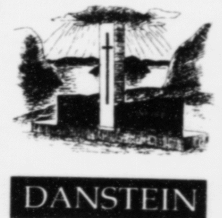

Vit eru altíð fúsir at seta steinar upp fyri tykkum

Senda fegin príslista við litmyndum

Svara eisini í vikuskiftinum og eftir arbeiðstíð.

Tórshavn: 18323
Runavík: 47512
84512
88050

Deyvafelag Føroya

Skrivstovan í Deyvahúsinum »Effata«, Íslandsvegur 10 B, er opin mánadag-fríggjadag kl. 9-15. Telefon 17597. Telefax 13609. Teksttelefon, ring 0032 og bið um 16929. Limafundur hvørt mána-kvöld kl. 19-23.